

A BÉKÉSCSABAI
ÁG. H. EV. RUDOLF-FŐGIMNÁZIUM

LVIII.

ÉRTESITŐJE

AZ 1923/24. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZZÉTESZI

Dr. REL LAJOS

IGAZGATÓ.



BÉKÉSCSABA.

NYOMTATTA A „KÖRÖSVIDÉK” RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

1924.



Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámasztásában. Ámen.

REV 2010

I. Dr. Rell Lajos jubileuma.

Az elmúlt iskolai év egyik legkedvesebb, legemlékezetesebb napja volt május hó 18-ika. Ekkor ünnepelte méreteiben talán nem túlságosan nagy, de bensőségben és szeretetben tökéletes ünnep keretében Békéscsaba társadalma, a gimnázium tanári kara és ifjúsága dr. Rell Lajost, iskolánk általános szeretettel és tisztelettel övezett igazgatóját abból az alkalomból, hogy betöltötte tanári hivatásának 25-ik esztendejét.

Csendben, nagyon szerény keretek közt, alig egy-két nap alatt folyt le az ünnep előkészítése, mégis tudomást szerzett arról nagyon sok ember nemcsak városunkban, hanem a környéken is. Az egész vármegyéből jöttek el Csabára, hogy a szeretetnek s az elismerésnek egy-egy virágát odanyujtsák dr. Rell Lajosnak.

A délelőtti istentisztelet után a gimnázium tornatermében gyűltünk össze, amelyet zsufolásig megtöltött a közönség. Ott volt a vármegye főispánja, a város polgármestere, az egyházak vezetői, mindmegannyi egy-egy küldöttség élén. Jelen voltak a hatóságok, az iskolák, a vármegye középiskolái, minden társadalmi egyesület, a barátoknak s tisztelőknek nagy sokasága.

Babich Pál kartársunk köszöntette az egybegyülteket; mikor pedig egy küldöttség hívására viharos éljenzés közepette megjelent a teremben az ünnepelt, ugyancsak ő szólott klasszikusan szép szavakban Rell Lajoshoz. Szavaiból a tisztelet, a kartársi bensőséges szeretet kristálytisza hangjai csendültek ki. Majd sorba jöttek a szónokok: Evang. egyház és a főgimn. kormányzó-bizottság (Jakabfi György lelkész); ref. egyház (Koppányi Gyula lelkész); Békéscsaba városa (Berthóty István polgármester); szarvasi evang. főgimnázium (Mendöl Lajos főgimn. vallástanár); békési ref. főgimnázium (Faragó László főgimn. tanár); »Lorántffy Zsuzsánna« leánygimnázium (Gajda Béla igazgató); városi polgári leányiskola (Walthier Lujza igazgató h.); evang. tanítói kar (Uhrin Károly igazgató); áll. polg. fiúiskola (Péter Jenő igazgató); Városi Takarékpénztár Rt. (Thury Lajos vezérigazgató); Iparosok és Kisgazdák (Kovács Mihály ipartestületi elnök); Magyar Nemzeti Szövetség békéscsabai köre (Horváth Jenő); Evang. Nőegylet (Huszár Sámuelné alelnök); Békéscsabai Nőegylet (Vidovszky Ferencné) Evang. Leányegyesület (Kuthy Erzsébet és Mazán Zs.); volt tanítványok (Medovarszky Mátyás dr.); jelenlegi tanítványok — (átnyújtott egy aranyórát Kovan György); a Stefánia Szövetség, MOVE és Kaszinó (Berthóty István dr.); Szociális Misszió Társulat, Róm. Kath. Leányegyesület (Berényi Antalné); »Csaba« cserkészek (Thiesz János segédtitisz, rajvezető).

Nem engedi meg a hely szűk volta, hogy az elhangzott beszédekről csak pár szóban is megemlékezzem, pedig talán minden

szónok szavaiban volt valami eredeti gondolat, gyönyörűen hirdetvén azt a végtelen sokoldalúságot, amely dr. Rell Lajos munkás életét jellemzi. Itt ezen az ünnepen büszkén láttuk, hogy micsoda hatalmas értéket bírnak mi öbenné. Az elismerésnek, a tiszteletnek, a szeretetnek elővarázsolt hü tükrében ott állt előttünk egész nagyságában a mi Rell Lajosunk: a kitünő tanár, aki nagy gyönyörűséggel adja oda önmagát tanítványainak; a buzgó, lelkes igazgató, a melegszívű kartárs, hűséges jóbarát; a magyar irodalomnak nemcsak oktatója, hanem ihletett lelkű művelője; a lángoló lelkű, a nyomoruságban is hívő és hitet ébresztő nagy magyar; az egyházat szerető s hűséggel szolgáló férfiú; a nagy emberbarát, aki sehonnan sem hiányzik, ahol másokért kell önzetlenül dolgozni; a mindenki előtt rokonszenves, páratlanul kedves modoru ur . . .

Mi, kartársai, büszkén és boldogan tekintettünk reá, csak ő volt egyre megatottabb, hiszen az ő szerénysége alig tudta elviselni az elismerésnek és méltánylásnak gazdag megnyilatkozását. Ahogy megköszönte az ünneplést, minden szavából ez a szerénység csendült ki. A közönség pedig annál nagyobb szeretettel ünnepelte őt és családját, kik könnyezve osztozkodtak a leghűbb férj, a legjobb édesapa örömeiben.

Kedves befejezése volt e jubileumi ünnepnek az a közel 170 teritékes közcacséra, melyet a tisztelők és barátok sokasága rendezett Rell Lajos tiszteletére.

Derűs, vióám hangulatban telt el az est. Sok szép felköszöntő méltatta Rell Lajos érdemeit. És mi azzal a felemelő érzéssel távoztunk az ünnepről, hogy ott nemcsak egy embert ünnepeltek, hanem a mi Rell Lajosunk révén ünnepelték a verejtékes, de áldott tanári munkát, amelynek ő huszonöt éven át csak becsületet, tiszteletet szerzett.

Vidovszky Kálmán.

II. Az iskolai év története.

1. **Főgimnáziumunk épületében** a muithoz képest nem történt változás. A lakásinség következtében Kilczér Gyula és Király László r. tanároknak az idén is 3 helyiséget engedtünk át lakásul.

2. **Az iskolai év lefolyása.** Az iskolai évet a rendes időben kezdtük. Munkánk elé azonban váratlan akadály gördült: Király László r. tanár súlyos betegségben szenvedett 1923. augusztusától 1924. márciusáig; óráit magunk között osztottuk fel, Nagy örömrnkre húsvét után szolgálatba állott. — *A beiratkozást* július 1—3., szeptember 1—3. napjain végeztük; *alakuló értekezletünket* augusztus 31.-én tartottuk s az iskolai évet szeptember 5.-én *nyitottuk meg.* *A vizsgálatok* a következő napokon folytak le: I. o. felvételi vizsgálatok június 25., 26., szeptember 3.; javító vizsgálatok augusztus 31.; különbözeti és magánvizsgálatok augusztus 31., szeptember 1., december 20., március 3.; évvégi vizsgálatok és összefoglalások: VIII. o. ny. t. május 14—16., magántanulók május 16., 17.; I—VII. o. ny. t. június 16—18., magánt. június 19—21. Az iskolai évet június 20.-án fejeztük be, e napon adtuk ki a bizonyítványokat és osztottuk ki az ösztöndíjakat.

3. **Az iskolai év nevezetesebb eseményei.** 1. Megnyitó ünnep szeptember 5., beszédet mondott az *igazgató*; 2. Október

6., beszédet mondott az *igazgató*. 3. A reformáció ünnepe október 31.-én, beszédet mondott *Vidovszky Kálmán* vallástanár. 4. Ifjúsági előadás és diákbál január 26.-án; 5. Március tizenötödike, beszédet mondott *Vidovszky Kálmán* tanár. 6. Május 4.-én ev. sajtónap, beszédet mondott dr. *Kirchknopf Gusztáv* és az *igazgató*. 7. Május 18.-án az igazgató tanári működésének 25-ik évfordulóján rendezett ünnep. 8. Deprekáció május 28.-án, az ifjúság szószólója *Kovan Murányi György VIII. o. t. volt*. 9. Torna-ünnep június 1.-én. 10. Cserkészavatás június 19.-én, avató beszédet mondott az *igazgató*. 11. Záróünnep június 20.-án, beszédet mondott az *igazgató*. — 12. Küldöttségileg részt vettünk a békéscsabai m. kir. *Lorántffy Zsuzsanna* leánygimnázium fennállásának 50-ik évfordulóján rendezett ünnepen, a szarvasi ev. főgimnázium *Benka-ünnepén* s dr. *Raffay Sándor* püspök úr mezőberényi fogadtatásánál.

Külön emeljük ki azt a főgimnáziumunk történetében eddig páratlanul álló eseményt, hogy egyetemes egyházi és iskolai felügyelőnk, báró *Radvánszky Albert* ur meglátogatta intézetünket. Egyetemes felügyelőnk május 27.-én érkezett városunkba s 28.-án tett látogatást dr. *Mágócsy-Dietz Sándor* egyet. tanár, egyet. tanügyi bizottsági elnök ur s *Kúthy Dezső* egyet. előadó ur kíséretében. Az egyházkerület nevében *Püspök* urunk volt jelen a látogatásnál, s megjelentek dr. *Szeberényi Lajos Zs.* esperes, dr. *Sailer Vilmos* esp. felügyelő. *Bezegh Sámuel* lelkész, püspöki titkár, *Jakabfy György* lelkész, stb. Az egyetemes felügyelő ur meglátogatott minden osztályt, minden tanárt; megtekintette szertárainkat, a cserkészotthont, meghallgatta énekkarunkat s megnézte ifjúságunk torna- és cserkészgyakorlatait. A látogatás után a püspök ur elnöklete alatt értekezletet tartottunk, amelyen az egyetemes felügyelő ur összegezte tapasztalatait s megelégedését fejezte ki. Az értekezlet is arról győzött meg, amit a látogatás egész folyama alatt jóleső örömmel tapasztaltunk: egyetemes felügyelőnk nagy érdeklődéssel kíséri egyházunk középiskoláit s azok munkásait.

4. Hivatalos látogatások. A nm. vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur az állami felügyeleti jog gyakorlásával ismét dr. *Lippay György* szegedi tanker. kir. főigazgató urat bízta meg, aki f. évi március hó 21. és 22.-én végezte hivatalos látogatását, amelynek végeztével tartott értekezleten a tanári kar munkásságát, helyes irányának, eredményre vezetőnek találta. A nm. vallás- és közokt. Miniszter ur 136.001. sz. leirata alapján dr. *Mágócsy-Dietz Sándor* egyetemi tanár ur május 25. és 27.-ik napján tett látogatást intézetünkben, hogy a természetrajz, kémia és közgazdaságtan tanítását megfigyelje. Ez az első eset, hogy a Miniszter ur egyes tárgyak tanításának megfigyelésére megbízottját küldötte hozzánk s nagy volt az örömünk, hogy egyetemünk e kiváló tanára megelégedéssel távozott körünkől,

5. Vallás- erkölcsi és fegyelmi állapot. Nemcsak iskolánk jellege, hanem komoly meggyőződésünk is arra ösztönöz, hogy növendékeinket gondos *vallásos nevelésben* részesítsük. E célból szolgálatába állítottuk a tanításban kínálkozó alkalmakon kívül vallásos irányú iskolai ünnepeinket: október 31., ev. sajtónap, deprekáció s fölhasználtuk a Luther-Szövetség ádventi és böjti előadásait, amelyeken kiváló előadók szerepeltek. Vallástanárunk a vallásórákon kívül a téli ifjúsági istentiszteleteken, s a bibliaórákon

nagy rátermettséggel, igazi evangéliumi szellemben ápolta a tanulók lelkében a vallásos érzelmet. Más felekezeti tanulóinknak szintén gondos vallásos nevelésben volt részük.

Növendékeink *hazafias* érzelmeit is gondosan igyekeztünk ápolni s élesztettük szívükben a fajszeretetet s az irredentizmust. E magaslatos cél szolgálatába állítottuk iskolai ünnepeinket, azok műsorát, erre írányult törekvésünk az írásbeli tételek kitűzésénél, tanításközben s az önképzőköri és cserkész-összejöveteleken is. Október 6.-át és március 15.-ét nemcsak az iskolában ünnepeltük meg, részt vettünk a hazafias egyesületeknek e napokon rendezett ünnepein is. Ébren tartottuk ifjúságunk nemes hagyományait, így a márc. 15.-i lampionos fölvonulást, amelyen kedves együttérzéssel vett részt a város s társadalma. Jelen voltunk a Hősök Temetőjében, a 101-esek emlékoszlopánál rendezett ünnepen s a 4-es honvédek emlék-ünnepén.

Az *alkoholizmus* elleni küzdelmünkben dr. *Dedk* János egyetemi tanár, az Orsz. Kékkereszt-Egyesület elnöke támogatott, aki december 3.-án nagyhatású előadást tartott ifjúságunk részére.

Taúlóink *magaviselete* ellen nem volt komoly panaszunk. Az első félév végén a tanulók 81·2%-a kapott jót a magaviseletből, az év végén 94·2% volt jó, 5·8% szabályszerű.

6. Tanulmányi állapot. Kormányzó-bizottságunkkal karöltve a tanítás elé meredő akadályokat idejekorán igyekeztünk eltávolítani. Így az év elején gondoskodtunk a beteg Király László helyettesítéséről s az I. osztály párhuzamosításáról. A szülőkkel állandó érintkezésben voltunk s megtartottuk a szülői értekezleteket. Az elsőn (okt. 30) az *igazgató* a környezet nevelő hatásáról, *Babich* Pál tanár a latin nyelv tanításáról; a másodikon (ápr. 30) az *igazgató* az új középiskolai törvényről, dr. *Czinkotszky* Jenő a német nyelv tanításáról szólott. Örvendetes, hogy az értekezletek egyre látogatottabbak (40—60 szülő) s a szülők szívesen bocsátkoznak eszmecserébe. Az iskolai tanulmányok kiegészítésére s a természetérzék fejlesztésére számos *osztálykirándulást* rendeztünk. Tanulóink *szorgalma* ingadozó volt, de a félévek vége felé emelkedett. Az első ellenőrző értekezleten a tanulók 55%-át, a másodikon 47·6%-át intettük meg; az I. félév végén 40·1% volt a bukottak száma, az év végén a haladók a ny. tanulóknál 78%-ot, a magántanulóknál 64·5%-ot, a bukottak a ny. tanulóknál 21·9%-ot, a magántanulóknál 35·5%-ot tettek ki; ny. és m. t. együtt: haladó 77·4%, elégtelen 22·6%.

7. Egészségi állapot. A múlt iskolai év egészségügyi tekintetben kedvezőbb volt a tavalyinál. Ez örvendetes tény oka nagyrészt abban van, hogy a város egészségi viszonyai is általában kedvezőbbek voltak. A fertőző betegségek száma csekély s kevesebb volt az u. n. meghűléses betegség is. E tekintetben elismeréssel illetjük *iskolaorvosunkat*, aki igen buzgón s nagy lelkiismeretességgel tölti be tisztét s vizsgálatai alkalmával nemcsak megfigyeli a tanulók általános egészségi állapotát, hanem tanácsokkal is ellátja növendékeinket. Rajta kívül dr. *Vas* Vilmos is két ízben tartott szemvizsgálatot. Egészségügyi szempontból igen jónak bizonyult termeinknek padlóolajjal való bevonása: megakadályozza a por képződését. A mulasztott órák száma 11,909, egy tanulóra 28·6 óra jut, az előző iskolai évben 30·9 óra.

8. **Testi nevelés, cserkészzet.** Tornatermünk hiányos felszerelését (olái megszállás!) az idén sem bírtuk kellően pótolni, bár több szert javítottunk ki a testgyakorlás részére. Az iskolai év elején bevezettük a céllövészetet, amelyet *Zsiray Kálmán* százados vezetett buzgón, szép eredménnyel.

Külön emeljük itt ki a *cserkészzetet*, amely *Vidovszky* kartárs kitünő vezetése mellett nemcsak a vallás-erkölcsi, hanem a testi nevelésben is nagy segítségünkre volt. A múlt évben felavatott cserkészek közül 37 maradt az év végéig a csapat kötelékében, a felvett újoncok közül 11 tett fogadalmat. A parancsnok munkáját megkönnyítették *Thiesz János* és *Paulik János* s. tisztek, akik már a csapat neveltjei. Ők voltak a rajvezetők, Paulik pedig a gazdasági ügyeket is vezette. Az őrök 165 összejövetelt tartottak. Volt 12 rajösszejövetel és 27 csapatösszejövetel. Az őrsi és rajösszejöveleken készülés, tanulás folyt, a csapatösszejöveleken ezenkívül előadások, szavalatok, zene- és énekszámok, mókák, stb. tették változatossá és kedvessé az együttlétet. Ilyenkor a csapat együtt uzsonnázott s mindig énekkel végződött a délután. Volt 3 közös csapatösszejövetel is, amikor a többi csabai csapatokkal együtt igyekeztek „jó munkát” végezni a cserkészek. Kirándulás volt: 4 egésznapos, 6 félnapos, ezenkívül a csapat megtekintette a Merkur szövőgyárat, a Békéscsabai Sertéshizláló rt. telepét. Kiemelkedő eseménye volt a cserkészzetnek az 1923. dec. 18-iki kerületi tisztgyűlés, amelyet a csabai siker után állandósított vándorgyűlésként az V. kerület tisztikara.

A csapat december 18—23-ig jól sikerült kiállítást rendezett, ugyancsak résztvett feltűnést keltő szép tárgyakkal a szegedi kerületi kiállításon június 8—9-én. Március 14-én volt az újoncpróba, június 19-én pedig hatalmas közönség jelenlétében a fogadalomtétel, amelyet jól sikerült cserkészünnep követett. Április hó 23—27-ig a budapesti evang. cserkészek vendége volt 20 cserkészünk, akik a szíves vendéglátók kalauzolása mellett megtekintették a fővárost. Június 8. és 9-én 32 taggal résztvett a csapat a szegedi kerületi ünnepen, ahol szép sikerrel szerepelt. Kiemelkedő eseménye volt az évnek az asztalos- és cipésműhely megalapítása. Amazt a kiállítás, emezt a korcsolyapálya jövedelme teremtette meg. A fiukat öt kiváló, intelligens iparos tanította teljesen önzetlenül: *Havran Ernő*, *Leelőssy Albert* asztalosok és *Jeney Béla*, *Boskó Lajos* és *Filipinyi Lajos* cipészek. Mindkét műhelybeu meglepő haladást tettek a nagy lelkesedéssel dolgozó cserkészek (24 asztalos, 18 cipész). 1923. július hó 9—27-ig a csapat 40 tagja pompásan sikerült táborozáson volt Ujmassán. Az idén, július 4—29-ig Pápatészér közelében, a Bakonyban lesz az álló nagytábor. Mint eddig minden évben, úgy az idén is igyekezett segíteni a csapat minden nemes és hazafias mozgalomban (szarvasi lóverseny, csabai lóverseny, sportünnepek, okt. 6., nov. 1. — halottak-napi gyűjtés, Egyetemi Énekkarok hangversénye, március 15, 4-es honvédek emlékünnepe, stb.) Örömmel állapíthatjuk meg, hogy cserkészzetünk egyre fejlődik, izmosodik s a társadalom teljes rokonszenvét bírja. Sok jóltevője van a csapatnak, akik értékes segítséggel, ajándékkal sietnek támogatásukra. Nevüket helyszüke miatt nem közölhetjük, de a cserkészek annál hálásabban gondolnak állandóan reájuk.

9. Tanulóink segélyezése ; tandíjmentesség. Tanulóinkat többféleképen segítettük. a) Kormányzó-bizottságunk 32 tanulót egész, 282-öt részbeni tandíjengedezésben részesített; az elengedett összeg 667 q buzavál egyenlőértékű. b) Ifjúsági Segítő-Egyesületünk 262 tanulónak 2063 könyvet adott használatra (csak 10,000 K-val számítva drb-ját, 21 millió K értékű segélyt nyújtott ily módon!) s 150,000 K értékű füzetet (100 drb) osztott ki a szegények között. c) Rajzpapírost ingyen, később igen olcsón adtunk tanulóinknak. d) Alumneumban adott igen olcsó ellátással is segítettük növendékeinket.

10. Ösztöndíjazás. Ösztöndíjban 51 tanulót részesítettünk, a kiosztott összeg 1.488,660 korona. Ösztöndíjas tanulóink a következők: 1. *Róth-Teleky ö. d.*; Aradszky György, Kucsara György VIII. o. t., Uhrin Mátyás VII. o. t.; 2. *Németh István tábornok ö. d.*: Aradszky György VIII. o. t.; 3. *Bányakerületi ö. d.*: Domsitz László III. o. t.; 4. *Kazinczy*, 5. *Achim Fr. András*, 6. *Klíment Z. Mihály*, 7. *Békéscsabai takarékpénztár-egyesület egyesített ö. d.* (a magyar nyelvben kiváló, jó, szorgalmas): Sztanek György VII. o. t.; 8. *Ifjúsági*, 9. *Krcsmárik*, 10. *Liptay-Sztraka ö. d.* (a magyar nyelvben és fogalmazásban kiváló): Réthy Dezső VI. o. t.; 11. *Molnár Miklós ö. d.*: Ujlaki Lajos (szegény, jó viseletű t.); 12. *Ruttkay-Jancsovics ö. d.* (protestáns, szorgalmas, jó viseletű t.): Sztaricskay Pál IV. o. t.; 13. *Kossuth ö. d.* (jó viseletű, jó énekes): Félix László V. o. t.; 14. *Richtseil ö. d.* (történelemben kiváló): Fischer László VIII. o. t.; 15. *Jókai*, 16. *Hösi h. h. Rosenthal Andor ö. a.*: Staszka János VIII. o. t.; 17. *Haan*, 18. *Csepregi ö. a.* (vallás, magyar, történelemben kiváló ev.): Réthy Dezső VI. o. t.; 19. *Schreyer*, 20. *Tevan*, 21. *Klein*, 22. *Kan*, 23. *Dr. Vas Vilmos és neje ö. a.* (csabai, jó viseletű, szorgalmas): Tardos József IV. o. t.; 24. *Breznyik J. ö. a.* (minden osztályban jeles, ev.): — 25. *Erettségizett ifjak al.* (alumneumi díj): — 26. *Molnár György-al.* (két jó vis., szegény): Holeccka Ferenc VIII., Novák János I. o. t.; 27. *Rosenthal Adolf és neje-al.* (jó t.): Déri Ottó III. o. t.; 28. *Koren Jenő-al.* (csabai, feddhetetlen, jeles); Zvarinyi Endre IV. o. t.; 29. *Guttman*, 30. *Szihelszky*, 31. *Hirschmann-al.* (magyar ny. jó, szorgalmas): Deutsch László III. o. t.; 32. *Pándy-al.* (szorgalmas, magyarul érző és gondolkozó): Bohus János VII. o. t.; 33. *Kulpin-al.* (szorgalmas, jó vis.): Kultsár Tibor II. o. t.; 34. *Hösi h. h. Fábry Karsai-al.* (Gyoma-Szeghalom vidéki): Nyitray Elemér IV. o. t.; 35. *Br. Solymossy-al.* (VIII. osztály, evangélikus, magyar történelem és fizika kiváló): — 36. *Székely Vilmos* (csabai tanár fia) al.: Zvarinyi Endre IV. o. t.; 37. *A világ-háboruban leszerelt tisztek* (jó vis. szorg.): Bohus János VII. o. t.; 38. *Elekes József-al.* (jó vis., szorg.): Werner Tibor II. o. t.; 39. *Iritz Gyula-al.* (jó v., szorg.): Klein Lajos VII. o. t.; 40. *Dr. Hajnal Albert-al.* (egészségtanban kiváló): Bohus János VII. o. t.; 41. *Szathmáry Elek al.* (jó viseletű, szorgalmas): Kultsár Ferenc IV. o. t.; 42. *Békésmegyei Általános Takarékpénztár-al.* (jó vis., szorg.): Paróczay László I. b) o. t.; 43. *Erettségizett Ifjak Laurovics Ferenc-alap* (VIII. o. történelemben kiváló): Szabó Miklós VIII. o. t.; 44. *1922-ben Éretts. Ifjak al.* (önképzőkörben kiváló): Lóránt Lajos VIII. o. t.; 45. *Kovács; L. Mihály al.* (keresztyén, jó, szorg.): Jakabfi György I. a) o. t.; 46. *Gálik András alap.* (ev. jó, szegénysorsu, jó magyar, jeles): Gálik János I. a) o. t.; 47. *Dr. Berthóty István al. és adom.* (Békéscsaba r. t. v. tisztviselő v. közalk. fia): Vas Gyula VIII., Moczkovcsák István V. o. t.; 48. *Hösi h. h. Propper István-al.* (keresztyén, jó magyar, szorgalmas): Holeccka Ferenc VIII. o. t.; 49. *Kocziszky Mihály-al.* (csabai ev. kisgazda f.): Dévanszky Ernő IV. o. t.; 50. *Miklya Z. György-al.* (ev. csabai tót kisbirt. szül.) Boros János I. b) o. t.; 51. *Dr. Weisz Lajos-ad.* (8 szorg. tan.): Brüller Endre, Pollák Zoltán, Wultz Tibor VI., Ellmann József IV., Katona Emil III., Szalay Antal I. a), Sándor Imre, Zahorán Zoltán I. a) o. t.; 52. *Kállay Ödön-ad.*: Láng Frigyes II., Sztanek György VII. o. t.; 53. *Bakos Mátyás-al.*: Mekis Adám I. a) o. t.; 54. *Weisz Lipót-ad.*: Czigler Imre, Klein László II., Párti Lajos I. a), Senger Árpád I. b) o. t.; 55. *Tisztviselők beszerző csoportja*: Holeccka Ferenc VIII. o. t.; 56. *Dr. Zahorán Mátyás*: Kucsara György VIII. o. t.; 57. *Réthy Béla 100,000 K ösztöndíj kiegészítése*: Domsitz László III., Bohus János VII., Jakabfi György I., Gálik János I., Moczkovcsák István V., Boros János I., Félix László V. és Novák János I. o. t.; 58. *Dr. Hankovszky Dezső öszt. ad.*: Dévanszky Ernő IV., Kucsara György VIII. o. t.; 59. *Róna Gusztáv ad.*: Pollák Zoltán VI., Wultz Tibor VI. o. t.; 60. *A tanári kar ad.*: Pernecky Sándor III., Ifj. Tomka Pál III. o. t.; Tantó Zoltán I. a) o. t.; 61. *Bohnert József* (önképzőköri al.): Kovan M. György VIII. o. t.

11. Alapítványok és adományok. Ösztöndíjalapítványok. Fábry Károly ur 1 millió, ifj. Bakos Mátyás ur 400,000, Szotyori István ur alapítványa

dr. Rell Lajos igazgató nevére 1 millió, ehhez Mispál Frigyes urtól 200,000 K. — *Ösztöndíj-gyarapítás*: Vidovszky Kálmán ur 25,000, Székely Vilmos ur 17,000, Kocziszky Mihály ur 900,000 (1 millióra), özv. Propper Gézáné urnő 290,000, Szathmáry Elek ur 98,000 (100,000-re). Dr. Berthóty István ur 100,000. — *Adományok*: dr. Weisz Lajos ur 3200, Kállay Ödön ur 2000, Weisz Lipót ur 1000, Réthy Béla ur 100,000, Köztisztviselők Békéscsabai Beszerzési Csoportja 41000, Bányakerület 400, dr. Zahorán Mátyás ur 1 q buza, dr. Hankovszky Dezső ur 200,000 K (mind ösztöndíjazásra); Székely Vilmos ur 10,000, Laurovics Ferenc ur 5000, özv. Propper Gézáné urnő 100,000, Róna Gusztáv ur 100,000, Iritz Aladár ur 100,000 dr. Rell Lajos 5000; Békés-Csabai tkp. egyesület 100,000, Békésmegyei Ált. Takp. Egyesület 100,000, a tanári kar 25,000, dr. Berthóty István ur 16,300, Szotyori István ur az ifj. könyvtárra 215 kg. buza.

12. **Segélyek.** A nm. VKM. urnak 5858/1913. sz. leiratával engedélyezett fenntartási segély 35,040 K, Békéscsaba r. t. város évi segélye 1.500,000 K.

Alapítvány- és adománytevőink s mindazok, akik segély nyújtásával e nehéz időkben előmozdították intézetünk céljait, fogadják hálás köszönetünket.

III. A főgimnáziumi kormányzó-bizottság.

Felügyelő: dr. Sailer Vilmos, **jegyző**: Balás Ádám, **főpénztáros**: Kilczér Gyula, **ügyész**: dr. Láng Frigyes, **gondnok**: dr. Rell Lajos igazgató.

Hivataluknál fogva a bizottság tagjai: dr. Szeberényi Lajos Zs. esperes, Jakabfy György, Knyihár Károly, Szeberényi Gusztáv, Linder László lelkészek, Korosy László egyházi felügyelő, Zsiros András, majd Lukoviczky János másodfelügyelő, dr. Rell Lajos igazgató, Laurovics Ferenc h. eforus.

Választott tagok: a) az egyház részéről: Ádám Gusztáv, Bakos Mátyás, Bányai András. Bohus M. György, Kovács Mihály, dr. Margócsy Miklós, Omazta Gyula, Ormai János, Pfeiffer István, Réthy Béla, Such Albert, Uhrin Károly; b) Békéscsaba r. város részéről: Áchim László, Fábry Károly és Varságh Béla; c) a főgimnáziumi tanári kar részéről: Babich Pál és Balás Ádám,

IV. Az intézet személyzete.

1. Tanári testület.

1. **Dr. Rell Lajos** igazgató, az önképzőkör elnöke, gondnok; szolgálati éveinek száma 26; tanított magyart VI., VII., VIII., latint I. a, heti 15 órában.

2. **Achim Károly** r. tornatanár, a tornaszertár öre; sz. é. sz. 28; tanított tornát I. a.—VIII. heti 18 ó.

3. **Babich Pál** r. tanár, a II. o. főnöke; sz. é. sz. 32; tan. latint II., V., németet IV., V., VI., heti 21 ó.

4. **Balás Ádám** r. tanár, a VIII. o. főnöke, a filológiai szertár öre, a kormányzó-bizottság jegyzője; sz. é. sz. 28; tan. lat. VIII., gör. V., görögp. ir. VI., történ. III., V., VII., heti 21 ó.

5. **Dr. Czinkotszky Jenő** r. tanár, a VII. o. főnöke, a tanári könyvtár öre; sz. é. sz. 10; tan. lat. VII., ném. III., VII., VIII., görögp. ir. VII., VIII., filozóf. VIII., heti 23 ó.

6. **Jéger József** r. tanár, az V. o. főnöke, a természetrajzi szertár öre; sz. é. sz. 31; tan. földr. I. a, II., természetr. I. a, II, IV—VI., heti 19 ó.

7. **Kilczér Gyula** r. tanár, főpénztáros; sz. é. sz. 7; tan. matem. II., IV., VI., VIII., fiz. VIII., szépirás I. b, II., heti 19 ó.

8. **Király László** r. tanár, eforus, sz. -é. sz. 21; 1923. szept. 1.—1924. ápr. betegsége miatt szabadságon, tan. magyart az I. b.-ben, heti 5 ó.

9. **Laurovics Ferenc** r. tanár, az I. b. o. főnöke a történelem—földr. szertár öre; sz. é. sz. 18, tan. földr I. b., III. történelem IV., VI., VIII., közgazd. VIII., természetr. I. b, heti 19 ó.

10. **Mockovcsák János** r. tanár, a III. o. főnöke; sz. é. sz. 21; tan. magyart III., latint I. b, III, gör. VIII., heti 20 ó.

11. **Pataky Sámuel** r. tanár, az I. a o. főnöke, a fizikai szertár, az ifj. kvrtár öre; sz. é. sz. 15; tan. matem. I. a, I. b, V., VII., fizika VII., szépirást I. a, heti 22 ó.

12. **Saguly József** r. tanár, a IV. o. főnöke; sz. é. sz. 16; tan. magyart I. a., II., IV., V., lat. IV., heti 23 ó.

13. **Székely Vilmos** r. tanár, a VI. o. főnöke; sz. é. sz. 23; tan. lat. VI., gör. VI., VII., görögp. ir. V., heti 18 ó.

14. **Vidovszky Kálmán** r. tanár, az ifj. Gyámintézet elnöke, cserkész-parancsnok; sz. é. sz. 14; tan. vallást I. a—VIII., magyart (1923. áprilisig) I. b, heti 21 ó.

15. **Zvarinyi Lajos** r. tanár, a rajzszertár öre; sz. é. sz. 31; tan. r. mértant I. a—IV., görögp. rajzot V—VIII., heti 21 ó, szabadkézi rajzot heti 2 ó.

16. **Dr. Badics József** egészségtan-tanár, iskolaorvos; sz. é. sz. 14; tan. egészségt. VII., heti 2 ó.

17. **Povázsay László** ev. tanító, sz. é. sz. 1; tan. az ének-elméletet, egyházi és műéneket heti 7 ó.

Hitoktatók: *Csillag* Nándor r. kath. s. lelkész, a r. kath. vall. I—VIII., heti 10 ó; *Koppányi* Gyula ref. lelkész, tan. a ref. vall. I—VIII., heti 7 ó; *Dr. Silberfeld* Jakab főrabbi, tan. az izr. vall. I—VIII., heti 8 ó.

A tanári testület egy taggal gyarapodott: az énektanítást felkérésünkre *Povázsay László* vállalta magára, akiben igen derék munkatársat nyertünk. A tanárok a helyi vallásos, hazafias, társadalmi egyesületeknek (Luther Szövetség, Ev. Nőegylet, M. N. Szöv. MOVE, ÉME, Kaszinó stb.) tagjai vagy vezetői voltak s résztvettek az országos jellegű egyesületek munkálkodásában s többen közülük szabadelőadást tartottak. A hitoktatók közül *Kovács Sándor* r. k. h. o. február hóban Debrecenbe távozott, helyét *Csillag* Nándor foglalta el.

2. Pedellusok: *Valach János* (1912. óta), *Timkó Ferenc* (1918). *Oszadszky Károly* volt pedellusunkat május 19-én temették. Benne iskolánkhoz s a tanári karhoz melegen ragaszkodó, derék emberünket vesztettük el.

V. A tanítás anyaga.

Főgimnáziumunk az állami tanítástervezet szerint tanít. Kézikönyveink a VIII. o. magyar irodalomtörténet kivételével (bevezettük *Pintér Jenő* kézikönyvét) ugyanazok, amelyeket az előző iskolai évben használtunk. Tanítottuk a III. o.-ban az emberföldrajzot, a IV.-ben a földrajzi ismereteket, a VII.-ben hazánk földrajzát, a VIII.-ban a közgazdasági és társadalomtudományi ismereteket is s a rendkívüli tárgyak közül az egészségtant s a szabadkézi rajzot.

VI. Érettségi vizsgálat.

Írásbeli része május hó 17—19. napjain folyt le. Tételekül a következőket tűzte ki a bányakerületi Püspök ur: 1. a magyar nyelvből és irodalomból: Milyen célokért küzd Ádám az E. T.-ban s miért nem éri el azokat? 2. a latin nyelv és irodalomból: M. Tullii Ciceronis De officiis I. 7. és 8.; 3. a mennyiségtanból: a) Budapestről elindul egy repülőgép 4 órakor $50 \frac{\text{km.}}{\text{óra}}$ sebességgel légvonalban Konstantinápoly felé. 7 órakor utána indul egy másik $60 \frac{\text{km.}}{\text{óra}}$ átlagos sebességgel. Mikor érkeznek meg? Mikor és Budapesttől mekkora távolságban találkoznak? (Budapest földr. szél. $\varphi_1 = 47.49^\circ$, kel. h. $\lambda_1 = 19.05^\circ$, Konstantinápoly földr. szél. $\varphi_2 = 41.02^\circ$, kel. h. $\lambda_2 = 28.93^\circ$) b) 10 km. magasságban lebegő léghajóról hány km.² földterületet lehet áttekinteni és hány km.-nyi távolságig terjed a látóhatár?

Vizsgálatra jelentkezett 42 nyilvános, 4 magán, 3 ismétlődő érettségi vizsgálatot tett tanuló; az írásbeliek alapján szóbelit tett 49 tanuló.

A szóbeli vizsgálatokat június 23—28. napjain tartottuk dr. *Kirchknopf* Gusztáv budapesti ev. lelkész ur elnöklete alatt, *Boleman* Géza főiskolai tanár, kormányképviselő ur jelenlétében; kormánybizottságunk képviselői *Fábry* Károly és *Pfeiffer* István b. tag urak voltak.

A vizsgálat eredménye: *jelesen* érett; Fischer László, Holeccka Ferenc, Loránt Lajos, Staszénka János, Szalay Gábor, Bagyinka Mária; *jól* érettek: Aradszky György, Aszódy Zoltán, Kován Murányi György, Kucsara György, Löwinger Imre, S. Németh Pál, Nicsovics Jenő, Rudnyánszky Antal, Singer Béla, Szabó Miklós, Szegedi József, Vas Gyula, Várady Károly, Andó Erzsébet, Pongrácz Irma, Vitális Mária; *érettek*: Ancsin György, Balázs Samu, Elekes Pál, Gerő Zsigmond, Gyebnár János, Gyebnár Mátyás, Hankovszky Dezső, Holesch Zoltán, Schramkó Ferenc, Spitz József, Szondy István, Vasas Mihály, Weisz György, Weisz Ödön, Zaszlavik Gyula, Zsilák János, Zsilák Mihály; *javító vizsgálatra* 7, *ismétlő vizsgálatra* 3 tanulót utasítottunk.

Az éretteknek nyilvánított tanulók a következő pályákra készülnek: theologiaira 1, orvosira 4 fiú, bölcsészetre 1 fiú, 2 leány, gépészmérnökre 3 fiú, vegyészmérnökre 1 fiú, gyógyszerészetre 1 fiú, katonaira 2 fiú, közgazdaságra 5 fiú, gazdas. akad. 4 fiú, ipariskolaira 1 fiú, iparira 3 fiú, keresk. iskolaira 4 fiú, kereskedelmire 1 fiú, kertészetre 1 fiú, tisztviselői 1 fiú, otthon marad 1 fiú és 2 leány.

VII. A tanulók névsora.

(Rövidítések: ev.: ág. h. ev., ref.: református, rk.: római katolikus, gkat.: gör. katolikus, gk. görög keleti, izr.: izraelita, ism.: ismétlődő.)

I. a) osztály. Achim György ev., Bakos Béla ev., Benjámín István izr., Berke Andor rk., Boldog József rk., Botyánszki Mihály ev., Drienyovszki Mihály ev., Erdős József izr., Gálík János ev., Griecs Pál ev., Gyeraj János ev., Hajas Sándor ev., Hrabovszky Pál ev., Jakabfi György ev., Kliment Z. Mihály

ev., Chován Pál ev., Kovács Sándor ev., Kovács Sz. Mihály ev., Králitz Gyula rk., Kraszkó Pál ev., Laczó János ev., Lepény Jenő rk., Lipták János ev., Matulay András ev. ism., Mekis Ádám ev., Miklya György ev., Novák János ev., Nyíri Lajos rk., Parti Lajos rk., Petrovszki S. János rk., Révész Imre rk., Sándor Jenő ev., Sipos István izr., Szalay Antal rk., Szikora János ev., Tantó Zoltán ref., Toszeczki Mihály ev., Ujlaki Kálmán ref., Veress István, Vitaszek László ev.; Wágner József ev., Weisz Jenő izr., Zahorán Zoltán ev.

Magántanulók: Krause László rk., Szabó Mihály ev.,

I. b) osztály. Barts Béla rk., Báthly Sándor ref., Báthly Zsigmond ism. ref., Bohus M. János ev., Boros János ev., Endresz Antal rk., Friedmann Károly izr., Gajdács András ev., Gottlieb László izr., Gurisatti Ferenc rk., Gyerai Mihály ev., Gyulai Mihály ref., Juhász József ref., Kliment Károly ev., Kohutóvics Antal rk., Kolcza Tibor ref., Kovács Mihály ev., Kovács Sándor ref., Kövári Ernő rk., Kulcsár Tibor izr., Láng Béla ev., Láng Imre ev., Lerner Zoltán izr., Liker Pál ev., Lipták Sz. György ev., Mihálik József rk., Ötvös János ref., Paróczay László rk., Petrás Mihály rk., Senger Árpád rk., Sepsi József ref., Szatmári György izr., Szpisják Sándor ev., Toperczer László ev., Trieber Kálmán ev., Valent János ism., ev., Weisz Béla izr., Zöld János ref., Zsilinszki István rk.

Kimaradtak. Hornyán T. László ev., Lenthe Pál ism., ref., Styka István rk.

II. osztály. Artimovics László g. kat., Asztalos Mihály ref., Bagyinka János rk., Bakos Géza ev., Balázs György ev., Bánó László rk., Bender Ferenc rk., Berthóty László rk., Budai Lajos ev., Czigler Imre izr., Drienyovszki András ev., Durkó Imre ref., Endresz Károly rk., Gergely István rk., Gertsnik Mihály ev., Gyüre Béla rk., Hrabovszki László ev., Jánovszki János ev., Kató Ferenc ref., Klein László izr., Kovács Elek ref., Kovács Z. Pál ev., Kövári Sándor rk., Kraszkó János ev., Lamper Béla ev., Láng Frigyes ev., Lepény András ev., Liker János ev., Lukoviczky László ev., Mazán János ev., Mézes Pál ev., Mispál Rudolf ev., Nyári Andor ref., Ókrós Zsigmond ref., Patai Pál ev., Péli Pál rk., Reisz Vendel rk., Scholcz Albin rk., Such László ev., Staszénka István rk., Schlesinger László izr., Szotyori László ref., Sztolár Gyula ev., Tokai Oszkár ref., Thury Géza rk., Tóth Elek ref., Tóth Ferenc rk., Tusják János ev., Uhrin Ádám rk., Uhrin Károly rk., Urbán Endre ev., Viski Arnold izr., Vicskó László ev., Weisz Pál izr., Werner Tibor izr., id. Zahorán János ev., ifj. Zahorán János ev., Zsigovics Ferenc rk., Zsiros Pál ev.

Kimaradtak: Domsik András rk., Kállay Ernő rk.

Magántanulók: Barna Julia rk., Fehér László ev., Povázsay László ev., Varsa Dezső rk.

III. osztály. Astillán Dániel rk., Babinszky János ev., Bagyinka János ev., Balla Ernő rk., Batori Lajos rk., Bohomi Károly rk., Csokán Aladár ref., Deutsch László izr., Déri Ottó ref., Domsitz László ev., Durkó Albin ref., Fényes Sándor ref., Forgács László rk., Friedmann Gyula izr., Górdos János rk., Gyeraj György ev., Haider Ákos rk., Holecz István rk., Horváth Mihály ev., Katona Emil ref., Kállai Ferenc ev., Kelemen László ref., Kertész Alajos rk., Kiss Lajos rk., Kliment Z. András ev., Kócziha Endre rk., Korpa Béla rk., Kovács Sz. György ev., Lamper József ev., Láng Ferenc rk., Lengyel Gergely rk., Márkus György izr., Melezer József ev., Miklós János rk., Molnár Kálmán ev., id. Molnár László ism., ev., Molnár László ev., Nagy András rk., Németh Elemér rk., Nyíri Dezső rk., Oláh Gyula ref., Pap József rk., Parti János ev., Pepó Emil ev., Pernecky Sándor rk., Pilinszky György rk., Priskin István rk., Rozvány György g. kel., Rózsa László izr., Rusz József izr., Sajben Sándor ev., Seben István ev., Sipiczki K. Pál ev., Sonkolos Gyula ev., Teván I. Nándor izr., Tomka Pál ev., Tomka Pál ev., Tóth Elemér ref., Vicskó Ferenc ev., Zahorán Mihály ev., Zsilák Pál ev., Zsiros András ev.

Kimaradtak: Démusz Tihamér rk., Hrabovszky György ev., Pick János izr.

Magántanulók: Barna Béla rk., Faragó János rk., Herbert János rk., Klein Béla izr.

IV. osztály. Aranyi Ferenc rk., Aranyi István rk., Brüll Kálmán izr., Csató László ref., Czigler György izr., Deutsch István izr., Dévanszky Ernő ev., Dörflinger László ev., Dunai István rk., Ellmann József izr., Félix Jenő ev., Gajda Béla rk., Gajda József rk., Griecs János ev., Gyulai József ref., Hankovszky Loránd ref., Horváth Kálmán rk., Hrabovszky Endre ev., Ipolyi Keller Imre rk., Iritz László izr., Jeney Béla ev., Karácsonyi Béla g. kel., Kazár Pál ev., Kállai János ev., Kiszely István rk., Knyihár János ev., Kovács László rk., Kovács Pál ev., Kovács Sz. Mihály ev., Könczey Elemér rk., Kulcsár Ferenc ref., Küzdényi Jenő rk., Leipnik György izr., Lestyán László ev., J. Mag Béla rk., Martincsek Mátyás ev., Matulay József ev., Máté András ev., Mockovcsák

Ernő ev., Molnár János ev., Nyitrai Elemér ref., Oláh Sándor ref., Patai János ev., Pepó György ev., Perloth Manó izr., Popper László izr., Povázszy Imre ev., Rosenberg Ervin izr., Sáró András ev., Szlany János ev., Szotyori Endre ref., Sztaricskay Pál ev., Tardos József izr., Tausz József izr., Uhrin Pál ev., Ujlaki Lajos ref., Vincze Lajos ref., Weisz Andor izr., Zvarinyi Endre ev.

Meghalt: Tóth P. János rk.

Magántanulók: Fehér József ev., Liker Mária ev., Márkus Lenke rk., Medveczky Langer Leona rk., Róna Éva izr., Uhrin Mária ref., Zsilák Mária ev.

V. osztály. Baksay Sándor ref., Balogh Gyula ref., Bender Sebestyén rk., Botyánszky Géza ev., Csató Zoltán ref., Csák Máté ref., Cservény Ferenc rk., Déri Gusztáv ref., Durkó Oszkár ref., Faragó Béla izr., Fekete József ism., rk., Félix László ev., Gajdács László ev., Haider Lajos rk., Hollós Béla rk., Imre Lajos ref., Jakuba János ev., Juhász József rk., Kapta Gyula rk., Kis Elek ref., Kiss Ernő rk., Kiszely János ev., Kokavec György ev., Kulpin Imre izr., Kupecz Vilmos rk., Liker Pál ev., Maczák András ev., Maczák József ev., Marcsek Emil ev., Máté László ev., Mihályi György rk., Moczkovcsák István ev., Nagy Elemér ref., Papp Ferenc rk., Singer László izr., Sipos Endre izr., Szotyori István ref., Sztik Gyula ev., Tóth Miklós rk., Tóth Sándor rk., Viski Lajos izr., Zahorán Pál ev., Zöld László ref.

Magántanulók: Andó József ev., Dorn Jenő rk., Grabenhofer István ev., Németh Béla ev., P. Péchy Tamás ev., Jankó Teréz rk., Valastyán Teréz ev.

VI. osztály. Ádám István izr., Bánó József rk., Berthóty Géza rk., Bózsóky Ferenc ref., Braun József ev., Brüller Endre izr., Csatlós Pál rk., Durkó Dezső ref., Felek Sándor ev., Forschner István izr., Fried Gyula izr., Götz Péter ev., Havas Béla ref., Hevesi Imre rk., Horváth Jenő rk., Hrabovszky Pál ev., Hunyadi Sándor rk., Ipolyi Keller Iván rk., Julis István rk., Kiss B. György rk., Kósa Pál ev., Kovács József rk., Kökényessy Zoltán ev., Kupecz Benedek rk., Lehotszky László ev., Mészáros Gyula rk., Milecz Tivadar ev., Pataj András ev., Pollák Zoltán izr., Reidner Gyula ev., Réthy Dezső ev., Róna Lajos izr., Schléizinger Imre izr., Szikora Dezső ev., Tardos László izr., Téchy Olivér rk., Turay Vince rk., Vas Géza izr., Wulcz Tibor izr., Zahorán Gyula rk.

Magántanulók: Elekes Edit izr., Jevuczó Teréz ev., Kőszegi Mihály ref., Matuz János rk., Schwarz István izr.

VII. osztály. Bohus János rk., Durkó Tibor ref., Ellmann Endre izr., Engel Lajos izr., Friedmann Béla izr., Hanyecz Vince ism., rk., Holecz János rk., Izsó Lajos ref., Jakuba Pál ev., Klein Lajos izr., Leichner Zoltán izr., Molnár Géza rk., Ócsag István ev., Patay János ev., Perloth Salamon izr., Podsztrelen László ev., Rózsa Béla izr., Sajó Jenő izr., Stern Artur izr., Stern Ferenc izr., Szathmáry István rk., Szathmáry László rk., Szilvási Bálint ref., Sztanek György rk., Uhrin Mátyás ev., Wandlik László ev.

Kimaradt: Kállay Kornél rk.

Magántanulók: Gaál Béla ref., Kovács György ev., Matuz János rk.

VIII. osztály. Ancsin György rk., Aradszky György ev., Aranyi László rk. nem vizsg., Aszódy Zoltán rk., Ádám Pál izr., Balázs Samu rk., Balogh István rk., Elekes Pál izr., Fischer Andor izr., Fischer László rk., Gerő Zsigmond izr., Grosz László izr., Gyebnár János rk., Gyebnár Mátyás ev., Hankovszky Dezső ref., Holeczka Ferenc rk., Holesch Zoltán ev., Hosszu Lajos ev., Kovan M. György ev., Kozma György rk., Kucsara Gyötgy ev., Loránt Lajos izr., Löwinger Imre izr., Nagy László rk., Németh Pál ev., Nicsovics Jenő ev., Péli Lajos rk., Pongrácz Gusztáv ev., Rudnyánszky Antal rk., Schramkó Ferenc rk., Singer Béla izr., Spitz József izr., Staszkenka János rk., Szabó Miklós ref., Szalay Gábor rk., Szegedi József izr., Szondy István ev., Szűts István rk. nem vizsg., Topperczer András ev., Vas Gyula izr., Vasas Mihály ev., Várady Károly rk., Vigh Ferenc rk., Weisz György izr., Weisz Ödön izr., Winkler Elemér rk., Zaszlavik Gyula rk., Zivuska Imre rk., Zsilák János ev.

Magántanulók: Andó Erzsébet ev., Bagyinka Mária ev., Juhász Nagy Béla ism., rk., Podobni György ism., rk., Pongrácz Irma ev., Such Irén ev., nem vizsg., Vitális Mária ev.

VIII. A tanulók statisztikája.

1. **A tanulók száma:** Felvétetett 431 nyilvános, 20 fiu-, 16 leány-magántanuló, összesen 467; vizsgálatot tett 415 ny., 17 fiu, 14 leány mt., összesen 446, magántanulóvá lett 1, kimaradt 9, a vizsgálatról elmaradt 5 ny. t.

A vizsgálatot tett tanulók száma osztályok szerint:

	I. a	I. b	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Nyilv.	43	39	59	60	59	43	39	26	47
Magánt.	2	—	4	4	7	4	4	—	6

Összesen 45 39 63 64 66 47 43 26 53

2. **Illetőségük szerint**: Csonkamagyarországi 437, cseh, román, jugoszláv uralom alatt levő elszakított területről való 9, helybeli 324, békésmegyei 63, más megyebeli 50, Arad 8, Baranya 1, Békés 388, Bihar 9, Csanád 22, Heves 2, Jász-Nagy-Kun-Szolnok 3, Pest 1, Budapest 3.

3. **Vallásuk szerint**: ág. h. ev. 176, ref. 59, r. kat. 132, g. kat. 1, g. kel. 2, izr. 76.

4. **Anyanyelvük szerint**: magyar 421, (94·4%), német 2 (0·5%), tót 23 (5·1%).

5. **Szüleik foglalkozása szerint**: nagybirtokos 2, középbirtokos 25, kisbirtokos 56, egyéb őstermelő 7, gazdasági tiszt 5, földmivesmunkás, nap-szám 2 (gazdasággal foglalk. összesen 97 szülő, 21·7%); kispáros 77, ipari tisztviselő 3, ipari segédszemély 4 (iparral foglalk. összesen 84 szülő, 18·8%); nagykereskedő 12, kiskereskedő 53, keresk. vagy közlekedési tisztviselő 31, ugyanilyen segédszemély 26, keresk. munkás 2, házaló 2 (keresk. és közlek. foglalk. összesen 126 szülő, 28·2%); köztisztviselő 18, pap, tanár, tanító 40, másféle értelmiségi 25, közhivatalban alkalmazott altiszt, szolga 4 (értelmiségi összesen 89 szülő, 20%), katonatiszt 2, katonaaltiszt 7 (katona összesen 9 szülő, 2%), tőkés, háztulajdonos 2, nyugdíjas tisztviselő 17, nyugdíjas altiszt 7, magánzó, eltartásos 14, egyéb 3.

6. **Magaviseletük szerint**: jó 391 (94·2%), szabályszerű 24 (5·8%),

7. **Előmenetelük szerint**: (ny. és magántanuló együtt) jeles 42 (9·4%), jó 75 (16·8%), elégséges 228 (51·1%), egy tárgyból elégtelen 43 (9·6%), kettőből 38 (8·5%), többől 20 (4·5%).

8. **Mulasztások**: egy órát sem mulasztott 74 (17·8%), csak igazoltan 333 (80·2%), igazolatlanul 8 (2·0%); igazolt óraszám 11,909 (egy tanulóra esik 28·6óra), igazolatlan 11. Könnyű betegségi eset 865, súlyos 36, fertőző (járványos) 8.

9. **Egyéb adatok**: ismétlő 7, görögptólót tanult 117, egészségtant 2, szabadkézi rajzot 45, éneket 188, céllövészetet 15, vívást 5. — Ösztöndíjas 51, tandíjmentes 314 tanuló.

10. **Az érettségi vizsgálat eredménye**: jeles 6 (12·3%), jó 16 (32·7%), elégséges 17 (34·6%), javítóra utasítva 7 (14·3%), ismétlésre 3 (6·1%)

IX. Intézmények, egyesületek.

A) 1. **Tanári könyvtár.** a) *Folyóiratok.* Akad. Ért., Állattani Közlem., Antrop. Füz., Archeol. Ért., Athenaeum, Botanikai Közlem., Budapesti Szemle, E. Ph. K., Evang. Lapja, Föld és Ember, Földr. Közlem., Irodalomtörténet, Kansz., Közművelődés, Magy. Chem. Folyóirat, Magy. Nyelv, Magy. Nyelvőr, Magy. Paedagogia, Math. és Természettud. Ért., Math. és Természettud. Közl., Minerva, Napkelet, Népélet, Nyelvtud. Közlem., Orsz. Középisk. Tanáregyes. Közlöny, Prot. Szemle, Századok, Természettud. Közl., Történeti Szemle, Uránia. A folyóiratok tanári könyvtárunk XII. M. osztályát alkotják. Előfizetésre fordított összeg: 347,060 K. Állomány: 85 folyóirat 1038 kötetben.

b) *Könyvtár.* a) *Vétel útján:* Maeterlinck: A méhek élete, Térfy: 1918. évi törvénycikkek, Térfy: 1922. évi törvénycikkek, Nagy: A mai filozófia főirányai, Rickert: Kulturtudomány, Braun: A népmese, Papp: Báro Kemény Zs. II., Szilágyi: A magyar nemzet története IV. és V. kt., Yolland: Magyar és angol szótár, Gelletich-Sirola-Urbane: Magyar-olasz és olasz-magyar szótár, Marczali: Nagy Képes Világtörténet I—XII. kt., Ferenczi: Petőfi, Weinger: Nem és jellem, Berzeviczy: Beatrix királyné, Halász: Scott utolsó útja, Zichy: A magyarság őstörténete, Hóman: A magyarok honfoglalása, Kornis: Bev. a tudom. gondolkodásba, Tolnai: Bev. az irod. tud.-ba, Bartók-Kodály: Népdalok, Renan: Jézus élete, Dékány: Bev. a társad. lélektanába, Riedl: Petőfi, Szabó: A növények szerkezete.

b) *Ajándék útján:* A VKM. úrtól: Steécz: Helyzetmennyiség tudomány, Steécz: Theorie der positionierten Zahl, Steécz: Analytikuss siksözgmértan, Révai Nagy Lexikona XIV. és XV. kt. *Tantó József áll. el. ig. úr ajándéka:* Kosztolányi: Vérző Magyarország, Geöcze: Az ezeréves ország és 5 röpirat. *Fábry Károly ügyvéd úr ajándéka:* Fábry: Tallózás Csaba multjából. *A M. Kir. Földtani Intézet ajándéka:* az Intézet 7 kiadványa. *Povázsay Endre ev. tanító úr ajándéka:* Gracza: Az 1848—49. szabadságharc története I—V.

A tanári könyvtár gyarapodása 1923. jun. 1.—1924. május 31-ig:

a) Vétel útján 28 mű 60 kötet 1.725,678 K beszerzési értékben.

b) Ajánd. „ 22 „ 26 „ 664.783 „ „ „

Összesen: 49 mű 84 kötet 2.390,461 K beszerzési értékben.

Beköttettünk 36 kötetet. Bekötésre fordított összeg 487,084 K. A tanári könyvtár állománya 1924. május 1-én 3385 mű, 5736 kötet, 2,903.499 K beszerzési értékben.

2. **Ifjúsági könyvtár.** Szaporodás: a) Vétel 7 mű 8 kötetben, 56,833 K értékben. b) Ajándék 21 mű 21 kötetben. Állomány 2446 kötet. A könyvek bekötésére 175.151 korónát fordítottunk. Könyvet ajándékoztak: Tantó J. I. o., Sándor J. I. o., Zsigovics F. II., Dürkő O., Déri O., Deutsch L., Pilinszky I., Márkus J. III. o. t., Mihályi Gy. V., Németh B. V., Mészáros Gy. VI., Ipolyi Keller I. VI., Brüller E. VI. Téchy O. VI. Óre: *Pataky Sámuel.*

3. **Természetrajzi szertár.** Vétel: 12 db. mikroszkópi készítmény. Állománya: állatani gyűjtemény 6171, növénytani 1696, ásványkőzettani, őslénytani 2277, vegyesek 1682, fali táblák 86. Értéke: 12,540 K. Óre: *Jéger József.*

4. **Vegyteni szertár.** Vétel: vízbontó készülék és több kisebb-nagyobb üvegtárgy. Óre: *Jéger József.*

5. **Természettani szertár.** Szaporodás: 13 készülék (Mechanika 5, Optika 4, Hőtan 2, Mágnesség 1, Elektromosság 1) és 2 szerszám 1.867,970 K értékben. Állománya: 489 db. 1.881,528 K értékben. Óre: *Pataky Sámuel.*

6. **Történelem-földrajzi szertár.** Gyarapodás: 4 db. térkép 40,000 K értékben. Óre: *Laurovics Ferenc.*

7. **Klasszika-filológiai szertár.** Szaporodás: 5 mű 24 kötet. Óre: *Balás Ádám.*

8. **Rajzszertár.** Állománya nem változott. Óre: *Zvarinyi Lajos.*

9. **Tornaszertár.** A románok alatt tönkrement. Szaporodás: diszkosz és gerely. Javítások. Jelenlegi állomány: tornaszerekben 162 darab; összes érték: 911,366 korona. Óre: *Achim Károly.*

10. **Ének- és zeneszertár.** Állománya nem változott. Óre: *Povázsay László.*

B) **Álunneum.** A lefolyt iskolai évben 49 tanulóknak nyújtott ebédet és vacsorát 6 kg. zsir és 2-5 q buza évi díj mellett. Bár az élelmi cikkek beszerzése s az ehhez szükséges összeg biztosítása sok nehézségbe került, az eforus fennakadás nélkül volt képes biztosítani a növendékek ellátását.

Igaz köszönettel adózunk azoknak az intézményeknek és egyeseknek is, akik szuplikánsainkat jó szívvvel fogadták s 1 524,000 korona pénz- és 5.048,000 korona értékű élelmiszer-adományokkal lehetővé tették az alunneum zavartalan működését. Nyáron a vidéken: gr. Wenckheim Sándor 50 kg. cukor, 50 kg. lencse, 50 kg. borsó, 1 zsák dió, gr. Wenckheim Gejza 1 q buza, özv. Gejst Gáspárné 50 kg. borsó, Fischer S. 50 kg. bab, dr. Molnár L. 74 kg. liszt, Elekes J. 50 kg. liszt, Forgách K. 50 kg. buza, Sztankovics L. 10,000 K, Dobay K. 5000, Kiss A. 3000, Fenyves I. 1000 K és 2 kg. borsó, Csató Gy. ugyanannyi, Szabó M. 1500, Borsos Gy., Haják A., Kakosy A., Vidovdy K., N. N. 1000—1000 K, Krnács N., Kiss R., Péter I. 500—500, Nagy A. N. N. 400—400, X. Y. 300 K. — Télen helyben: Kovács-malom 1 zsák főzőliszt, Futura 1 q korpa és 30,000 K, Rosenthal-malom 50 kg. főzőliszt, Gécs L. 1 zsák liszt, Róna G. 1 vasfazék, 1 vaslábas, 1 cinkvödör, 11 különböző főzőkanál, 1 suroló kefe, 10 dgr. schweinf.-zöld, Bcsabai Tkp. Egyesület 300,000, Bcs. Magyar Bank 200,000, Bm. Általános Takp., Bcs. Sertésziszaló, Iritz A., Bcs. Leszámitoló, Bm. Keresk. Bank, Rokka, Hubertus, Bcs. Faiskola és Kertgazdaság, Vajda A. 50—50,000, Réthy B. 40,000, Bcs. Kisgazdák Szöv., Sukk Téglagyár 30—30,000, Merkur, Flamm-malom. Láng L., Bm. Kereskedelmi rt., Stern és Steinberger 25—25,000, Bcs. Városi Takp., Werner Testv., Bcs. Kisgazda Bank, Kulpin J., Löwy A., Korniss Zs. és M. 20—20,000 K, Horváth M. 10 kg. kenyérliszt, Bcs. Áruforg. rt., Kövári és Szelner 15—15,000, Weisz E., Vajda I., Böhm és Hoffmann, Engel és Weisz, Weisz és Janovitz, Alexander A., Schwartz G., Fonféder Testv. Czizler J., Klein G. és Tsa, Klein G., Kocziha M. 10—10,000, Pollák M., Fehér FI, Weisz I., Sipos I. 5—5000 K. Itt köszönjük meg Fekete István péknek, hogy a diákcipókat állandóan igen jutányos áron sütötte.

Eforus *Laurovics Ferenc* tanár, gazdasszony *Oszadsky Károlyné.*

C) **1. Ifjúsági Egyesület.** Vallás- és Gyámintézet céljaira. Tagjainak száma 155, kik ez évben 239,420 K-t adtak a Gyámintézet céljaira. Ebből 100,000 K-t beküldtek az Egyetemes Gyámintézetnek, 74,000 K-ért pedig énekeskönyveket vettek szegény tanulóik számára. A Gyámintézet tagjai a téli vasárnapokon bibliórakat tartottak. A nagyobb fiúk bibliakörét Vidovszky Kálmán vallásánár, a kisebbeket *Aradszky György VIII. o. t.* vezette. Az egyesület vagyona az év végén 51,000 korona.

2. Ifjúsági Segítő Egyesület. Ez iskolai évben is sok szegény tanuló látott el iskolai könyvekkel, füzetekkel és rajzszerekkel. Az egyesület vagyona mult iskolai évben a következő tételekkel gyarapodott: 1. Adományok: gróf *Wenckheim Sándor* 200,000, *Békéscsabai Evangélikus Leányegyesület* 200,000, a diákból bevételéből 1.758,244, *Békéscsabai Kiszázdák Szövetkezete* 32,590, *Gavenda Béla* 50,000, *Erzsébethelyi Takarékpénztár* 20,000, *Jánovszky András* 10,000, *Fischer Jakab* 5000, *Nyári Andor* 5000, *Barna Béla* 5000, *Sztik Gyula* 4750 K. 2. Egyéb címeken tanulóktól: 44.070 K. Az egyesület könyvtárából 262 tanuló kapott 2063 drb. könyvet, ezenkívül kiosztott a tanulók közt 100 drb füzetet 150,000 K értékben. Összes kiadás 921,341 K volt. Vezetője: *Saguly József* tanár.

3. Gyóni Géza-önképzőkör. 25 éve áll fenn. Irodalmi és természet-tudományi kérdések fejtegetésével (felolvasás, szabadelőadás), szavalatokkal, zenei előadásokkal s azok bírálatával foglalkozott. Március 15-én *Bohnert József* takp. vezérigazgató ur, körünk nemes gondolkozásu barátja, az idén jutalmul 2 drb Békésm. Ált. Takarékp. részvényt tűzött ki, amelyet a kör *Holeczka Ferenc VIII. o.* tanulóknak munkijáért és *Kovan Murányi György VIII. o.* tanulóknak szavalatáért ítélte oda. Elnöke: dr. *Rell Lajos* igazgató, titkára *Holeczka Ferenc VIII.*, jegyző: *Németh Pál*, *Uhrin Mátyás VIII.*, pénztáros *Bohus VII.*, ellenőr *Szalay VIII.*, laptáros *Staszenka VIII.*, *Podsztrelen VII.*, *Réthy, Csatlós VI.*

4. Tornakör. Megalakult ez iskolai évre szeptember hóban. Elnök: *Achim Károly*, alelnök *Podobni György VIII.*, titkár *Kovan György VIII.*, pénztáros *Uhrin Mátyás VII.* Atletikai és futballtréningeket a CsAK sporttelepén tartott. Válogatott futballcsapata ugy az őszi, mint a tavaszi évadban sokszor mérkőzött a helybeli klubok másodosztályu és kombinált csapataival. Szept. 30-án 12 taggal résztvevünk Szarvason a Vitézi Szék rendezte ifj. atletikai versenyen, ahol *Aszódy Zoltán VIII.* a távolugrásban, *Kovan György VIII.* a gerelydobásban első, míg *Réthy Dezső VI.* a 400 m.-es futásban harmadik helyezést nyert. A CsAK szept. 2-án megtartott házi uszóversenyén 16 tagból álló gyermek és ifjúsági uszócsoportunk igen szép eredménnyel vett részt. Junius hó 1-én nagyobb szabásu atletikai versenyt tartottunk, melyen a következő iskolák vettek részt: *békési ref. főgimn.*, *gyulai r. k. főgimn.*, *mezőtúri ref. főgimn.*, *szarvasi ev. főgimn.*, *csabai áll. polg. fiúiskola*, *csabai ev. Rudolf-főgimn.* A versenyek eredménye a következő volt: **100 m. síkfutás.** Két előfutam után a döntőben. 1. *Viski Lajos V. (Csaba)* 11¹/₅ mp. 2. *Forschner István VI. (Csaba)*. 3. *Jankovics Lőrinc VI. (Gyula)*. **Gerelydobás.** 1. *Kovan György VIII. (Csaba)* 39 m. 2. *Tóth Antal VI. (Mtur)* 35-35 m. 3. *Jánossy Márton VII. (Békés)* 32-60 m. **400 m. síkfutás.** Két előfutam után a döntőben. 1. *Demjén Lajos VI. (Mtur)* 1 p. ²/₅ mp. 2. *Schwéznér László VI. (Csaba polg.)*. 3. *Felek Ferenc V. (Gyula)*. **Magasugrás.** 1. *Jánossy Márton VII. (Békés)* 160 cm. 2. *Csomor Kálmán VII. (Szarvas)* 154 cm. 3. *Rakottyai Ferenc VII. (Mtur)* 154 cm. **Diszkoszdobás;** 1. *Király Sándor VI. (Mtur)* 28-85 m. 2. *Balogh László VIII. (Békés)* 28-25 m. 3. *Gavenda László VII. (csabai polg.)* 27.55 m. **800 m. síkfutás.** 1. *Juhász József V. (csabai polg.)* 2 p. 25 mp. 2. *Turay Vince VI. (Csaba)*. 3. *Gyarmati István V. (Gyula)*. **Súlydobás.** 1. *Király Sándor VI. (Mtur)* 11-11 m. 2. *Gyurics Gyula VIII. (Szarvas)* 10-90 m. 3. *Biró Sándor VII. (Mtur)* 9-86 m. **Távolgrás:** 1. *Tóth Antal VI. (Mtur)* 5-61 m. 2. *Csomor Kálmán VII. (Szarvas)* 5-60 m. 3. *Terney Béla VIII. (Békés)* 5-55 m. **4x1000 m. stafeta.** 1. *Gyula*, 2. *csabai polg.*, 3. *csabai gimn. csapata.* — Versenyek közben a szarvasi főgimn. leány-csapata, a csabai főgimn és polg. isk. csapatai mutattak be zenés szabad-gyakorlatokat. A szépen sikerült sportünnep végeztével dr. *Rell Lajos* igazgató buzdító beszéd kíséretével osztotta ki a győzteseknek érdmédijaikat. Junius 3-án válogatott futballcsapatunk Szarvason játszott a mezőtúri és szarvasi kombinált válogatottak ellen s azokat igen hívós küzdelemben 2:1 arányban győzte le.

5. Ifjúsági zenekar. Ifj. *Purcsi Pépi* vezetése alatt 12 tagból állott. Önképzőköri üléseinken többször közreműködött.

I. Beiratások. 1. A tanulók július 2—4. és szeptember hó 1—3. napjaiban iratkozhatnak a főgimnáziumban. 2. A beiratkozó tanuló személyesen, szülője, gyámja vagy ezek megbízottja kíséretében tartozik a az igazgatónál jelentkezni, utolsó iskolai, továbbá születési és újraoltási bizonyítványát bemutatni. 3. A főgimnázium első osztályába, *amely már reálgimnáziumi típusu,* csak oly növendékek vehetők fel, akik életük 9. évét betöltötték, az elemi iskola IV. osztályának sikeres elvégzéséről szóló bizonyítványt (értesítő könyvecskét) mutatnak fel és *felvételi vizsgálatot* tesznek. 4. A reál-, leánygíma. vagy polgári iskolából átlépni kívánó tanuló a tanári kar engedélyével különbözeti vizsgálatot tesz. Az erre vonatkozó s az összes eddig végzett osztályokról szóló bizonyítványokkal felszerelt kérvények augusztus 15-ig nyujandók be az igazgatónál.

II. Tandij. 1. Tandij egész évre 60 arany K; az országos tanári nyugdíjintézet illetéke, könyvtáridij, beiratási-, bizonyítvány- és bélyegdíj címén 5 arany K. fizetendő. 2. Tandijelengedésért csak jómagaviseletű, szorgalmas tanulók folyamodhatnak a főgimnázium kormányzó-birzottságához. (Szept. 1—15. közt.)

III. Alumneum. A főgimnázium alumneumába felvesszük, bármely növendékünket. A fizetendő díjakat később állapítjuk meg. A díjak félévenként előre — kivételes esete kben havi részletekben — fizetendők a főpénztárnál. Alumneumi díj elengedésére senki sem tarthat számot.

IV. Felvételi-, javító-, pótló-, különbözeti-, magánvizsgálatok. Felvételi vizsgálatok (I. osztály) július² 1. és szeptember 1-én 8 órától, javító vizsgálatok augusztus 30-án lesznek délelőtt 9 órától. Az egy tárgyból bukottak a tanári kar engedélyével, a két tárgyból bukottak közül csak azok jelentkezhetnek javítóra, akiknek egyházi főhatóságunk az engedélyt megadta. A különbözeti és a magánvizsgálatok írásbeli részét szept. 1-én, szóbeli részét szept. 2-án tartjuk. Az iskolai évet szeptember 4-én kezdjük meg.

